№ 280. Wtorek 7. Grudnia 1858. Rok wydania 48.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inserya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmond) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k. Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Dzieci zmarłego doktora medycyny Jakuba Rappaporta ofiarowały na pamiątkę jego 50letniego jubileuszu lekarskiego, obchodzonego dnia 12. maja 1854, dochód ze sprzedaży litografowanego na tę uroczystość pamiętnika na założenie stypendyum dla jednego rygorozanta medycyny.

W tym zamiarze mają być procenta kapitału fundacyjnego, za który kupiono obligacyę pożyczki państwa na 500 złr. m. k., co cztery lat na dniu 12. maja w kwocie 100 złr. m. k. udzielane jakiemu rygorozantowi medycyny na opłacenie tax pierwszego rygorozum.

O to stypendyum ubiegać się mogą ukończeni medycyniery bez różnicy religii, jeśli są rodem z Galicyi i ukończyli studya na którym z uniwersytetów krajowych; i tylko rygorozant należący do gminy lwowskiej, będzie miał pierwszeństwo w tym względzie.

Tę szlachetną ofiarę podaje c. k. galicyjskie Namiestnictwo z należytem uznaniem i z tym dodatkiem do wiadomości powszechnej, że dla wprowadzenia w użycie tej fundacyi poczyniono już potrzebne kroki.

Lwów 20. listopada 1858.

Sprawy krajowe.

Lwów, 6go grudnia. Wychodzący w Ołomuńcu dziennik *Neu Zeit* przyniósł w nr. 271 z 26. listopada r. b. artykuł o czynności mniemanego towarzystwa ku zaprowadzeniu żeglugi parowej na Dniestrze w Galicyi; jestto arykuł z wielu względów niezgodny z prawdą.

Właściwy stan tej sprawy jest już przedstawiony w numerze 273 Lwowskiej Gazety z 29. listopada r. b. i ogranicza się na tem, że na prośbę właściciela dóbr Włodziemierza hrabi Bawarowskiego nadał wys. rząd krajowy tylko upoważnienie do kroków przygotowawczych ku otworzeniu zamierzonego towarzystwa, na mocy czego ustanowili uczestnicy komitet prowizoryczny, który składa się z wymienionych w owym artykule pięciu panów, a którego zadaniem będzie, przygotować poprzednio i zapewnić zawiązanie towarzystwa, a dopiero potem wyjednać najwyższą koncesyę na samo towarzystwo.

Słychać w prawdzie, że w powyższym zamiarze został już zapewniony za staraniem komitetu kapitał w sumie 170 000 zł. waluty austryackiej i że przedsiębrano już częściowe rozpoznanie koryta rzeki, ale mimo to muszą być te kroki uważane tylko za środki przygotowawcze.

O ile więc rzeczony artykuł dziennika *Neu Zeit* wspomina o akcyonaryuszach i czynności towarzystwa, jako też o pewnych krokach, zostających w związku z bezpośredniem i rzeczywistem urządzeniem żeglugi parowej, — są wszystkie te szczegóły bezzasadne, gdyż jak wspomnieliśmy zawisło stanowcze przyzwolenie towarzystwa i całego przedsiębiorstwa od najwyzszego postanowienia Jego c. k. apostolskiej Mości.

Jakkolwiek nieprzeczymy zresztą, że okazywana już teraz gorliwość uczestników tego przedsiębiorstwa przyczyni się wielce do spiesznego załatwienia wstępnych kroków i przyprowadzenia do skutku samego projektu, niepodlega przecież żadnej wątpliwości, że przedsiębiorstwo to może rozwinąć się pomyślnie tylko pod dzielną protekcyą wysokiego rządu.

(Ułatwienie przejazdu do Królestwa Polskiego.)

Lwów, 6. grudnia. Podług oznajmienia c. k. jeneralnego konzulatu w Warszawie zniósł książę namiestnik Królestwa Polskiego w miesiącu lutym r. b. zachowywany dawniej środek ostrożności, podług którego obowiązany był każdy cudzoziemiec wizować nanowo swój paszport za każdem wstąpieniem do Królestwa Polskiego w którejkolwiek ces. rosyjskiej ambasadzie. Odtąd więc dozwolony jest obcym poddanym, opatrzonym w ważne jeszcze paszporta swoich przynależnych rządów, każdego czasu wstęp do Królestwa Polskiego, jeśli ich paszport raz tylko był wizowany w którejkolwiek ces. rosyjskiej ambasadzie.

Hiszpania.

(Korespondencye z Hiszpanii.)

Z **Madrytu** piszą *Litografowanej kor. austr.* z 29. listopada: Rząd trzymać się będzie podobno i nadal teraźniejszego prawodawstwa tymczasowego względem uregulowania przywozu żywności do Hiszpanii, a w mowie Królowej od tronu przedłożony być ma izbom nowy system ceł ochronnych. Dnia dzisiejszego odbyło się jak zwykle każdego miesiąca wykupno papierów biernego długu państwa. Kurs maxymalny dla długu pierwszej kategoryi przeznaczył rząd 20, a dla kategoryi drugiej 14. Poźniej jednak podali wierzyciele niższe oferty, tak że spłata za pierwszą kategoryę wynosiła 17.75, za drugą (krajową) 12.89, za drugą (zagraniczną) 60.10 piastrów.

Oddział flotyli hiszpańskiej otrzymał, jak słychać, rozkaz do połączenia się z eskadrą angielską przeznaczona do utrzymania niezawisłości południowo-amerykańskiej republiki Nikaragua.

Listy otrzymane z Manili z 6go październiks potwierdzają wiadome już szczegóły względem wyprawy na Kochinchinę z tem doniesieniem, że port w Chamkalo ogłoszono w stanie oblężenia. Port ten należy do jednej z wysp leżących na południe Turonu, zamieszkanej przez Chinów, lesistej i bardzo rybnej, i jest ważnym punktem strategicznym mogącym wyprawę ułatwić. Dziennik *Free Press* wychodzący w Syngapore przeciwny jest blokadzie portu w Chamkalo z tej głównie przyczyny, że przez to obrot handlowy utrudniono. W Syngapore narzekają też na to, że wyprawa nie zakupuje żywności swej ztamtąd, lecz z wysp filipińskich, gdzie żywność ta o wiele jest tańsza.

Anglia.

(Rewia w Aldershott. — Posiedzenie Towarzystwa nauk. — Wiadomości bieżące. — Sprawa wysp Jońskich. — Polecenia p. Gladstone dane.)

Londyn, 1. grudnia. Jej Mość Królowa wyprawiła wczoraj śród burzy i deszczu w Aldershott wielki przegląd obozującego tam wojska, a wieczór wróciła do Windsoru.

— Kólewskie towarzystwo nauk w Londynie zgromadziło się na dniu 30. listopada pod prezydencyą lorda Wrotllesley na roczne posiedzenie, na którem rozdano następujące medale: Medal zwany „Copley" panu Charles Lydl za rozmaite prace geologiczne; medal królewskiego towarzystwa p. Albany Hancook za dodatki do anatomii molusków; taki sam medal panu William Lasselowi za rozmaite astronomiczne badania i odkrycia; a nakoniec medal „Rumford" profesorowi Jamin z Paryża za experymentalne badania o świetle. Na przyszły rok mianowany został prezydentem towarzystwa sir Benjamin Brodie.

— Lekarski sztab indyjskiej armii zostanie na nowo pomnożony o 5 sztabowych i 15 nadlekarzy.

— Zawsze jeszcze zajmują się dzienniki kwestyą wysp Jońskich. Dziennik *Times* umieszcza w swych kolumnach depeszę rządowego sekretarza G. F. Bowen w Korfu do sekretarza senatu hrabiego Dusmani. Depesza ogłoszona w urzędowym dzienniku w Korfu, datowana jest pod dniem 9. listopada, i niezawiera prawie nic jak tylko wyciągi z depeszy angielskiego sekretarza kolonii sir E. Bulwer Lytton z dnia 1. listopada, do lorda nadkomisarza wysp Jońskich. Pomieniony dokument odnosi się do nadzwyczajnej misyi p. Gladstone. Minister wyraziwszy mieszkańcom siedmiu wysp swe życzenia i ażeby postępowali zgodnie z dążnością Anglii, pisze dalej:

„Obecne kwestye, wzburzające umysły mieskańców wysp Jońskich, mnożą znacznie trudności i odpowiedzialność pańskiego urzędowania. W zamiarze ułatwić panu rozwiązanie danego polecenia i że będziesz pan korzystał z sądu o Jońskich sprawach, z sądu wyrzeczonego z ust dyplomaty, który należy nietylko do pewnego stronnictwa w swej ojczyźnie ale oraz ojczyźnie samej, który piastował najwyższe urzęda państwa i wywiązał się z swego polecenia jak najświetniej, który krajowe i zagraniczne kwestye i z temi połączone trudności rozwiązał szczęśliwie, i którego sława jako

uczony i biegły w starożytnościach Homera zaleci go słusznie sympatyi greckiego plemienia, — postanowił rząd Jej Mości Królowy, wysłać p. W. C. Gladstone jako nadzwyczajnego komisarza, ażeby rozpoznał cały stan rządu Jońskich wysp, równie jak polityczne stosunki między panem a mocarstwem opiekuńczem, przedłożył z tego sprawozdanie, i tym sposobem sprowadził słuszne i prawne załatwienie zachodzących nieporozumień. W wyborze p. Gladstone, znanego w publicznem równie jak w prywatnem pożyciu męża, dopatrzysz pan niezawodnie zamiar rządu Jej Mości Królowy, nadać polityce swej, którąś dotąd zachowywał, najszlachetniejsze znaczenie, oraz wzmocnić władzę pańską wszelkim prawnym środkiem i oznajmić Jońskiemu narodowi, że w tym wypadku nieomieszka rząd uwzględnić sprawy i dobro wysp, jak to uczynił już w podobnych politycznych stosunkach po innych koloniach angielskiej korony."

Francya.

(Nowiny dworu. — Synowie Królowy Krystyny. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 1. grudnia. Dwór zostanie aż do przyszłej soboty w Compiegne, poczem wróci do Paryża i zajmie mieszkanie w Tuileryach. Cesarz jednak przyjedzie do stolicy na inauguracyę koszar nad „Chateau d'eau" i wieczór dopiero wróci do Compiegne. Te koszary stanowią jeden z najmocniejszych i największych fortów w obrębie Paryża i mogą pomieścić 4000czny korpus z artyleryą i konnicą. Przedłużenie pobytu dworu w Compiegne osiągnięto petycyą, w której kilka dam pod opieką Cesarzowy upraszało Cesarza, by niewracał do Paryża aż w przyszłą sobotę. Tego samego wieczora będą Ich Mość Cesarstwo na przedstawieniu włoskiej opery.

— Zaraz po powrocie Cesarza z Compiegne, ogłosił *Monitor* dekret powołujący ciało prawodawcze.

— Jeden z synów Królowy Krystyny wstąpił do wojskowej szkoły w St. Cyr. Drugi zaś syn odjeżdża do Londynu i oddaje się zawodowi dyplomatycznemu.

— *Patrie* objaśnia wiadomy artykuł dziennika *Constitutionnel* z tą uwagą, że go publiczność wyłożyła sobie w innym duchu niż był napisany, i że autor miał właściwie zamiar uśmierzenia wszelkiej obawy wojennej. I tak pisze między innemi:

Przytoczyliśmy wczoraj artykuł głównego redaktora gazety *Constitutionnel*, i wyraziliśmy naszą pochwałę. Jednakże jeden okres tego artykułu zniepokoił opinię publiczną, i podał sposobność kilku dziennikom do uwag rozmaitych. Okres ten jest taki:

„„Możemy za to zaręczyć, że ostatniemi czasy niezaszedł żaden nowy wypadek, któryby mógł tak prędko spowodować zerwanie stosunków dotychczasowych między Francyą i Austryą.""

Patrie zastanawiała się szczególnie nad wyrazem „tak prędko."

Otoż i te słowa nie mają w sobie nic niepokojącego, i jesteśmy tego przekonania, że redaktor dziennika *Constitutionnel* chciał mimo to uśmierzyć wszelką obawę. Zamiar jego był najlepszy, i zapewne tylko w pospiechu wyraził się nie tak jasno jakby może należało."

Belgia.

(Czynności w izbie.)

Bruxela, 30. listopada. Izba rozpoczęła dziś znowu swoje prace i przyjęła bez znacznej debaty trzeci oddział drugiej księgi nowego kodexu karnego.

— Tutejsze towarzystwo reformy celnej odprawiało temi dniami liczny meetyng, na którym zapadła uchwała, zanieść do izb nowe petycye o ulepszenie taryfy celnej. Mianowano też osobną deputacyę, by bruxelskim reprezentantom w izbie zaleciła usilnie tę sprawę.

Holandya.

(Czynności w izbie stanów jeneralnych. — Wotowanie budżetu. — Żegluga na rzece Maas.)

Haga, 27. listopada. Wczorajsze posiedzenie izby drugiej stanów jeneralnych zajmowało się rozpoznawaniem budżetu dla departamentu spraw zagranicznych na rok 1859; przytem rozszerzano się nad sprawą kupca James Brooke względem przedaży jego posiadłości prywatnych w Sarawaku na wyspie Borneo. Wspomniano także o Limburgu i jego stosunku do niemieckiego związku i okazywano szczere życzenie, iż w dzisiejszym czasie powszechnej spokojności politycznej, należałoby w spokojnej drodze starać się uwolnić to księstwo od niemieckiego związku. Ubolewano nad niedogodnością, że niedawno, z powodu „otwartej" należności Limburga do związku niemieckiego, musiał zagraniczny jenerał inspekcyonować pułk stojący w Dewenterze załogą. Wkońcu zapytywał pan Thorbecke rząd, ażeby mu dał objaśnienie w tym względzie, czyli holenderski rząd do teraźniejszych wypadków w Wielkiem księstwie Luxemburg zupełnie się nie miesza. Względem propozycyi Anglika Brooke o zakupienie wyraził się minister spraw zagranicznych w ten sposób, iż nie ma przytem żadnego powodu do obawy, gdyż angielska korona przez nabycie rzeczonej gruntowej posiadłości pana Brooke uzyska niebardzo pochlebny dla siebie tytuł zostać radżą Sawaraku i wazalką Sułtana Brauni. Co do sprawy limburskiej nie zapuszczał się rząd w dalsze wyłuszczenia i nadmienił tylko, że także holenderscy jenerałowie inspekcyonowali wojska niemieckie. Na interpelacyę Thorbecka odpowiedziano w ten sposób, że rząd holenderski w obec czynności rządowej w Luxemburgu, zajmuje tylko stanowisko zupełnie oddzielonego, obcego państwa.

Amsterdam, 1. grudnia. Druga izba przyjęła budżet ministeryum sprawiedliwości. A nawet 10.000 złr. na potajemne wydatki przyjęto większością 50 przeciw 7 głosom.

— Parowa żegluga na rzece Maas rozpoczęła się znowu po wielu miesiącach po raz pierwszy.

Szwajcarya.

(W. książę Konstanty w przejeździe.)

Szwyz, 1. grudnia. Wielki książę Konstanty wraz z małżonką i synem przybył w przejeździe do Włoch wczoraj wieczór z wielką świtą z Sztutgardy do Bazylei, gdzie dostojni goście zajęli mieszkanie w hotelu „pod trzema Królami." Cesarsko rosyjski poseł baron Nikolai wyjeżdżał naprzeciw nim aż do Bazylei.

Włochy.

(Podróż Ich Mości królewstwa pruskich. — Koleje żelazne w Neapolu. — Wiadomości bieżące.)

Rzym, 23go listopada. Ich Mość królestwo pruscy mają wprawdzie podług dotychczasowych postanowień odwiedzić Rzym z Florencyi, ale czy pozostaną tu przez całą zimę, czy też przeciwnie udadzą się na kilka tygodni do Nissy, niewiadomo jeszcze z pewnością.

Neapol, 22. listopada. Jazda na tutejszych kolejach żelaznych jest teraz bardzo ożywiona, a według wykazów urzędowych przewieziono w pierwszych trzech kwartałach roku 1858 na wszystkich kolejach 1,930.607 podróżnych. Dawniejsza przestrzeń z Neapolu do Kapuy, która wraz z koleją poboczną do Avellino wynosi tylko pięćdziesiąt kilometrów, jest w porównaniu z kolejami nowo założonemi rzeczą niewielką, i możnaby ją uważać niejako tylko za kolej wystarczającą za ledwie do przejazdki w okolicach poblizkich miastu stołecznemu. Ważniejszą rzeczą jest projekt połączenia tutejszych kolei żelaznych z kolejami rzymskiemi, a same juz zestawienie liczb wykaże objętość i stosunek tych kolei i komunikacyi. I tak przynosi w przecięciu 1 kilometer ukończonej już kolei 134 franków dziennie, czyli 49.000 franków rocznie. Większy od tego przychód mają już tylko koleje pod samym Paryżem. Wielkiej, internacyonalnej linii „Pio-Latina," którą teraz budują w państwie kościelnem w kierunku ku Neapolowi, zabezpieczono wprawdzie 6 procentu, lecz dochód z niej wystarczy zapewne na pokrycie kwoty gwarantowanej bez uciekania się o pomoc pieniężną do kas publicznych.

— Z dzienników angielskich i francuskich dowiadujemy się, jakoby w Neapolu zanosić się miało na przesilenie ministeryalne. Jest to nowy wymysł korespondentów dziennikarskich za granicą, by tylko coś nowego o Neapolu powiedzieć.

Również i o powrocie jenerała Filangieri do czynnej służby publicznej mowy być niemoże. Dla sędziwego wieku swego i słabości zdrowia ustąpił on z posady namiestnika Sycylii, i nie myśli teraz bynajmniej o tem, by ciężar ten brać na nowo na barki swoje. W kościele Madona de Pie di Grotta nabył grób familijny, i przyczynił się hojnie do upiększenia samej świątyni; między innemi zamówił główny obraz do kościoła u najsłynniejszego malarza tutejszego, p. Mancinelli.

Zaślubiny Jego królewicz. Mości następcy tronu nastąpić mają na początku lutego, i mianowano już nową świtę nadworną. Słychać przy tem, że J. M. Król ma wyjechać na powitanie narzeczonej do jednego z portów morza adryatyckiego.

Niemce.

(Czynności księcia Rejenta w Prusiech. — Br. Manteuffel. — Stosunki monetarne w Bawaryi.)

Berlin, 2. grudnia. Jego królewicz. Mość książę Rejent poruczył tymczasowo prezydyum rady państwa księciu Hohenzollern-Sigmaringen.

— *Gaz. wied.* donosi z *Elberfelder Ztg.*, że br. Manteuffel dawniejszy prezydent ministrów, zamyśla uchylić się od przypadłego nań wyboru do izby deputowanych, gdyż postanowił na dluższy pobyt udać się za granicę.

Ten sam dziennik donosi następnie:

„Książę Fryderyk Wilhelm bierze bardzo żywy udział we wszystkich sprawach państwa, przyczem Jego królewicz. Mość okazuje tak jasne i zdrowe zdanie we wszystkich stosunkach i potrzebach kraju, że to sprawia bardzo przyjemne wrażenie w ministeryum państwa."

— O powodach i znaczeniu ogłoszonego teraz urzędownie w Bawaryi nowego traktatu w sprawie mincarstwa południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego z dnia 7. sierpnia r. b. pisze dziennik *N. Münch. Ztg.* między innemi:

Nowy wiedeński traktat monetarny, którym jak wiadomo usiłowano ile możności połączyć i porównać mincarstwo w państwach południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego, w państwach niemieckich z talarową stopą monetarną, tudzież w Austryi z księstwem Liechtenstein — nie naruszył wprawdzie właściwych stosunków monetarnych południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego, uznał wyraźnie i utwierdził podział rachunkowy na złote i krajcary, tudzież walor i wybijanie złotych, złotych podwójnych i półzłotówek, dalej szóstaków, trojaków i krajcarów, jak niemniej i talarów koronnych. Mimo to jednak zawiera co do niektórych punktów mincarstwa ogólne postanowienia obowiązując powszechnie, i odmienne od dotychczasowej osnowy traktatów południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego, a oprócz tego zobowiązały się w szczególności państwa południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego ściągnąć zwolna z obiegu uciążliwy nadmiar południowo-niemieckiej

monet zdawkowej, tudzież dawną monetę zdawkową odbitą jeszcze przed rozwiązaniem państwa niemieckiego, i względem tego ściągnięcia wzajemnie się porozumieć.

Według tego więc wypadało poddać rewizyi utrzymujące się potąd w zachowaniu traktaty południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego. Było też na to dwa sposoby: albo zawarcie traktatu dodatkowego do traktatów dotychczasowych, lub objęcie wszystkich układów na przyszłość całkiem nowym traktatem.

Z przyczyn łatwo zrozumiałych oświadczono się jednak za tym drugim sposobem, zaczem nowy traktat będzie odtąd wyłączną normą dla południowo-niemieckiego zjednoczenia monetarnego.

Właściwych zmian monetarnych, któreby już teraz miały nastąpić, nie zawierają postanowienia tego traktatu. Przewidziano wprawdzie i uporządkowano odbicie ćwierć złotych stosownie do traktatu wiedeńskiego, lecz odłożono to na przyszłość i w razie potrzeby.

Natomiast znajdują się w nowym traktacie w dopełnieniu dawniejszych południowo-niemieckich traktatów monetarnych rozmaite postanowienia wyjęte po większej części z traktatu wiedeńskiego, a to dla utrzymania dobrego porządku monetarnego. Postanowienia te jednak uciążliwe są tylko dla kas publicznych, a nie dla mieszkańców szczególnych. I tak odbędzie się mianowicie rzeczone ściągnięcie monety zdawkowej za pośrednictwem tylko kas państwa i mennicy bez wszelkiego w tem udziału publiczności.

Rosya

(Indagacya w sprawach przeniewierstwa.)

Indagacya względem defraudacyi popełnionej w ciągu ostatniej wojny, ciągle jest jeszcze w toku. Nie dowiadujemy się wprawdzie szczegółów, jednak wnosząc po ogłoszonych kiedy niekiedy surowych karach, jakie Cesarz zasądza, widać że indagacya ta nie ustaje. Były dyrektor fabryki broni w Tuli, jenerał-major Łazarewicz, został niedawno na mocy wyroku wojennego sądu złożony z urzędu. Nie znam — pisze korespondent — bliższych szczegółów, nie ręczę nawet za prawdziwe nazwisko, bom słyszał dawniej inne nazwisko dyrektora w Tuli. Indagacya, która zresztą zaczęła się jeszcze w ciągu wojny, obejmuje prawie wszystkie południowo-rosyjskie miasta między Moskwą i Symferopolem. Wszędzie była potrzeba rewidować i protokółować. Wniknięcie w jeden zamęt defraudacyi odsłoniło wątek do dziesięciu innych, i co obecnie wychodzi na jaw w Anglii, to samo i u nas wychodzi teraz na jaśnią. W takich bezprawiach nie ma łaski u Cesarza. To jest tak powszechnie wiadomo, że nikt się już nie waży prosić o łaskę. Jaka praca, taka płaca!

Księstwa Naddunajskie.

(Stan rzeczy w Księstwach.)

Najnowsze doniesienia z księstw naddunajskich potwierdzają ostatnią ztamtąd wiadomość o panującym nieładzie, a mianowicie w Multanach. Tymczasowa kajmakamia na Wołoszczyznie działa natomiast w duchu ściśle zachowawczym, i postępuje we wszystkiem z wielkiem umiarkowaniem. Uszanowała i utrzymuje te urządzenia władzy dawniejszej, które tylko przyczyniają się do dobra powszechnego; niektórych urzędników uchylono wprawdzie stosownie do upoważnienia zawartego w rozporządzeniu sułtańskiem, i mianowano innych, lecz ogół ich pozostał na dawniejszych posadach. Przygotowania do wyborów odbywają się w porządku najlepszym i po formie prawa; rząd nowy nie dozwala żadnych nadużyć, lecz przy tem nie dozwala i sobie jakiejkolwiek dowolności; nie popiera żadnych swych widoków politycznych, a całe stronnictwo zachowawcze dalekie od wszelkich zabiegów prywatnych popiera go w zgodzie jednomyślnej. Całkiem przeciwnie dzieje się w Multanach. Wiadomo już, że jeden z członków kajmakamii widział się znaglony do ustąpienia ze swego stanowiska urzędowego, by tylko uchylić się od wspólnictwa w postępowaniu ze wszech miar nagannem; inni zaś dwaj członkowie starają się tem usilniej jeszcze o rozszerzenie wpływu swego na wybory i dokazanie tego, by i tych nie wielu już urzędników nienagannych, którzy na posadach urzędowych potąd pozostali, usunąć zupełnie, i zastąpić ich ludźmi przedajnymi. Mają też liczne stronnictwo swoje, które składa się z żywiołów anarchicznych, i zasłania się godłem „unii." Dążności stronnictwa tego są widocznie rewolucyjne, i nawet się z tem nie ukrywa wcale. Stronnictwo zachowawcze jest zagrożone i przytłumione, i przyszło nawet do tego, że o hospodarstwo dobija się ojciec i syn (Stourdza), jeden drugiemu przeszkadzając w tem według możności. Niepodobna też, aby nie nastąpiła reakcya. Porta musi stanąć w obronie zdeptanej swej powagi, a z liczby mocarstw, które gwarantowały nowy porządek rzeczy, zaprotestowała już Austrya stanowczo przeciw tym dążnościom, które idą wbrew postanowieniom odnoszących się traktatów. Zdaje się też, że rząd austryacki nie zgani bynajmniej postępowania swego konzula jeneralnego, który nie przyjmuje do widymaty żadnych paszportów multańskich z oznaczeniem „połączonych księstw naddunajskich."

Azya.

(Doniesienia z Chin.)

Hongkong, 13. października. Chińscy komisarze przyjechali do Szanghai w niedzielę wieczor na dniu 3. października. Następującego dnia rano o 7 godzinie wylądowali nad mostem Suezo gdzie szanghaiski Tautai z swymi pomocniczymi mandarynami w świątecznym stroju oczekiwał ich przybycia od dwóch dni. Kweiliang i Kwashana zostali natychmiast wniesieni do miasta, gdzie na widok olbrzymiej floty w porcie, objawili największe podziwienie. W dniu ich przybycia znajdowało się w porcie ze 141 żaglowych okrętów, a z tych jedna trzecia, statki znaczniejszej wagi beczek. Aż do dnia 4. października zeszedł czas na niczem a nawet przygotowawcze urzędowe odwiedziny nie rozpoczęły się, gdyż komisarze po odbytej podróży potrzebowali wypoczynku i prócz tego czekać jeszcze musieli na przybycie Puntiguy z Kantonu, nim mogli przedsiębrać rewizyę taryfy. Co do cła od herbaty i jedwabiu, jak utrzymują nie zostanie zmienione, i że cło od przywozu wynosić będzie 5 pr. — Lord Elgin jest w jak najlepszem porozumieniu z izbą handlową w Szanghai, u której uzyskał wielką popularność.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 4. grudnia. *Monitor* zawiera następujące doniesienie: Podsycana z pożałowania godną wytrwałością polemika niektórych dzienników paryskich obudziła poniekąd obawę, jakoby stosunki z mocarstwami zagranicznemi nie były wcale pomyślne. Rząd Cesarza poczytuje sobie za obowiązek, ochronić opinię publiczną od skutków dyskusyi, która mogłaby narazić na niebezpieczeństwo stosunki nasze z jednem z mocarstw sprzymierzonych z Francyą.

Turyn, 2go grudnia. Jak donosi *Piccolo corriere d'Italia* będą roboty fortyfikacyjne w Alessandryi, Casale, Spezyi i Genuy ukończone jeszcze w tym miesiącu, i w Alessandryi mają ustawić 300 dział. W arsenale państwa ma znajdować się 200 000 karabinów i obfity zapas wszelkiego rodzaju amunicyi; 20 bateryi polowych stoi w pogotowiu, 20 innych jest w rezerwie i t. d. Podajemy te cyfry nie ręcząc wcale za ich dokładność, azeby pokazać tylko, jakiego rodzaju demonstracyą bawią się zawsze jeszcze pewne dzienniki piemonckie. Zarazem musimy wspomnąć, że jak dowodzi dziś datami dziennik *Cattolico*, rozszerzały najpierwej dzienniki piemonckie, i to widocznie z umyślnego założenia, wojenne pogłoski kilku dzienników paryskich.

Modena, 1go grudnia. Tutejszy dziennik urzędowy zbija wiadomość dzienników piemonckich o licznych aresztacyach podczas bytności księcia w Massie i Karrarze.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 6. grudnia.

Hotel rosyjski: PP. Błażowski Hier., z Wiednia. — Polanowski Stan., z Moszkowa. — Mayer Otto, c. k. rotm., z Brzeżan. — Guzkowski Marcin, z Wyhodowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 6. grudnia.

PP. Berezowski Hen., do Wodnik. — Brzeżany Maur., do Konczak. — Benkecsen S., c. k. podporucznik, do Gródka. — Jastrzębski Edm., do Dubna. — Mrozowicki Michał, do Rosyi. — Br. Poten Fryd., do Łahodowa. — Prawecki Eust., do Ostrowa. — Suchólin Jędrzej, ces. ros. podporucznik, do Brodów. — Żurakowski Aug., do Horbacza.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 4. i 5. grudnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	329.12	+ 1 5°	90.8	póln.-zach. sł.	pochmurno
2. god. po poł.	329.46	+ 2 8°	87.1	północny „	„
10. god. wiecz.	329 57	+ 1.0°	90.4	„ „	„
7. god. zrana	328 82	— 0 3°	92 7	południowy sł.	pochmurno
2. god. po poł.	328.20	+ 1 1°	87 3	południ.-wsch. „	„
10 god. wiecz.	327.99	+ 0 8°	90 2	południowy „	„

T E A T R.

Dziś przedstawenie niemieckie: „**Karl des XII. einzige Liebe,**" komedya w 3 aktach i „**Die Helden**" komedya w 1 akcie.

Kurs lwowski.

Dnia 6 grudnia.		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	32	4	35
Dukat cesarski	„ „	4	35	4	38
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	7	53	7	59
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	31	1	32
Talar pruski	„ „	1	27	1	29
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	7	1	9
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	80	—	80	30
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	80	30	81	—
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	81	35	82	10

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 6. grudnia.

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.—. Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 85 80. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. —; Metaliki po 5% za 100 zł. 85.15.; po 4½% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —.—. po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —; po 1% za 100 zł. —. — Przeznaczone do loso.: z r. 1834 za 100 zł. — ; z r. 1839 za 100 zł. —.— zł. — ; z roku 1854 za 100 zł. 114 75. Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.— ; po 4½% za 100 zł. — — ; po 4% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — — ; po 2½% za 100 zł. — — ; po 2¼% za 100 zł. — — ; po 2% za 100 zł. — — ; po 1¾% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. — — : po 4½ za 100 zł. — — ; po 4% za 100 zł. — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. 95.— ; Węgier 84.25 ; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii 83.75. ; Galicyi —.—; Bukowiny —.— ; Siedmiogrodu 83.85 ; innych krajów koronnych —.— ; z klauzulą losowania w roku 1867 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 963 — ; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 240.50 ; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.— ; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. 1703 ; towarzystwa kolei żelaznej państwa 259.—; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty —.— ; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. — ; kolei Cisy po 200 złr. m. k. — ; — lomb.-weneck. kol. żelaz. 117.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.— ; austr. towarzystwa żeglug parowej na Dunaju po 500 złr. —.— ; Lloyda w Tryeście po 500 złr. —.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesiecy po 5% za 100 zł. — — ; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.— ; na 10 lat po 5% za 100 zł. 89.80 ; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. — — ; w walucie austryackiej: na 12 miesiecy po 5% za 100 zł. — — ; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. 85.59 ; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka — —; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.— ; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3. miesiace: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 86.30. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. — —. Frankfurt n. M. za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 86.40. Genua za 100 lirów piemonckich —.— Hamburg za 100 marko banko 76.30. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 102.—. Lugdun za 100 franków 40.50. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. 99.75. Marsylia za 100 frank. 40.50. Paryż za 100 fr. 40.55. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. — —. Wenecya za 100 zł. wal. austr. 99.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich 14.63. Konstantynopol za 100 piastrów tureckich 8 36. Wexlowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 4.80, — dukaty ces. pełnej wagi 4.78, korony 14.2. półkorony —.

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 4. grudnia.

Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5% za 100 zł. . . .	—.—	82.—
Z pożyczki narodow. po 5% za 100 zł.	86.—	86.10
Z roku 1851, ser. B. po 5% za 100 „	—.—	—.—
Metaliki po 5% za 100 zł.	85.30	85.40
dtto. „ 4½% za 100 zł.	76.25	76.50
Przeznacz. do wylos. z r. 1834 za 100 zł.	318.—	320.—
„ 1839 „ 100 „	135.50	136.—
„ 1854 „ 100 „	114.50	115.75
Renty Como po 42 lir. austr.	17.50	18.—
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.: Niższej Austryi	96.—	96.50
Węgier	84.50	85.—
Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii	83.75	84.—
Galicyi	84.25	84.75
Bukowiny	83.75	84.—
Siedmiogrodu	83.75	84.—
innych krajów koronnych . . .	90.50	91.50
Z klauzulą losowania w r. 1867	—.—	—.—

Akcye.

	pien.	towar.
Banku narodowego sztuka	963.—	965.—
Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu po 200 zł. wal. austr . .	242.50	242.60
Niższo-austr. towarzystwa eskomt. po 500 zł. mon. konw.	614.—	616.—
Północnej kolei Cesarza Ferdynanda po 1000 zł. mon. kon.	1724.—	1725.—
Towarzystwa kolei żelaznej państwa po 200 zł. mon. konw. czyli 500 fr. . .	260.80	260.90
Kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. mon. kon. za 100 zł. (5%) wpłaty .	88.25	88.35
Połud.-półn.-niemieckiej kolei komunikacyjnej po 200 zł. m. k.	185.—	185.50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 100 zł. (50%) wpłaty	105.—	105. 5
Lomb.-weneckiej kolei żelaznej po 570 lir. austr. czyli 192 zł. m. k. z 76 zł. 48 kr. (40%) wpłaty	115.	116.—
Wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa po 200 zł. czyli 500 frank. z 60 zł. (30%) wpłaty	66.—	66.20
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	522.—	525.—
Lloyda austr. w Tryeście po 500 „ „	310.—	315.—

Listy zastawne.

		pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon.	6letnie po 5% za 100 zł.	98.50	99.—
	10 „ „ 5% „ 100 „	95.—	95.50
	przeznaczone do losowania po 100 zł. . .	89.25	89.50
Banku narodowego w wal. austr.	na 12 miesięcy 5% za 100 zł.	99.50	100.—
	przeznaczone do losowan. po 5% za 100 zł.	85.50	85.60

Losy.

	pien.	towar.
Instyt. kredyt. dla handlu i przemysłu po 100 zł. waluty austr. za sztukę	101.—	101.10
Towarz. żeglugi parowej na Dunaju po 100 zł. mon. kon.	108.—	108.25
Esterhazego 40 zł. m. k.	80.85	81.75
Salma 40 „ „	41.50	42.—
Palfiego 40 „ „	38.85	39.10
Clarego 40 „ „	37.25	37.75
St. Genois 40 „ „	38.50	39.—
Windischgrätza 20 „ „	23.—	23.50
Waldsteina 20 „ „	26.75	27.25
Keglevicha 10 „ „	15.75	16.—

Na 3 miesiace.

	pien.	towar.
Augsburg za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty 5%	86.30	86.40
Frankfurt n. M., za 100 zł. połudn.-niemieckiej waluty	86.50	86.55
Hamburg za 100 marko banko 2¾% .	76.35	76.40
Londyn za 100 funtów szterl. 3% . .	102. 5	102.15
Paryż, za 100 franków 3%	40.50	40 60

Kurs złota.

	pien.	towar.
Dukaty ces. mennicze	4 zł.—80 cen.	4 zł.—81 cen.
Korona	14 „ —10 „	14 „ —12 „
Napoleondor	8 „ — 9 „	8 „ —11 „
Rosyjski imperyał . .	8 „ —30 „	8 „ —33 „

KRONIKA.

W jak świetnym stanie był roku upłynionego handel państw holenderskich, okazuje niniejszy wykaz statystyczny. Ogólny przywóz wynosił wartość 413,632.840 fl., ogólny wywóz 343,332.785 fl., a przewóz 112,022.197 fl. Wartość ogółowego przywozu była 1,941.637 fl. więcej, niż w r. 1856, wartość przywozu do konsumcyi 6,320.204 fl., wartość ogółowego wywozu 5,084 387 fl., wartość wywozu z wolnego obrotu 5,502.514 fl. więcej niż w r. 1856, wartość przewozu zaś była w r. 1857 (tu poznać przesilenie handlowe) 418.127 fl. mniejsza. Wiadomo, że w Rotterdamie i Amsterdamie założono na sposób Anglii dom marynarzy, a obecnie stawiają taki sam lokal także w Hamburgu. Tym holenderskim Sailor's Hommes zdaje się towarzyszyć pomyślny skutek. Co do amsterdamskiego, wynosiła przeciętna liczba marynarzy w trzech pierwszych miesiącach po otworzeniu dziennie tylko 12, ale podniosła się w miesiącach lipcu, sierpniu i wrześniu b. r. na 21. Przybyło bowiem 137 marynarzy, a liczba dni stołowych była 1891. Policzywszy do tego niepomyślny stan, jaki żegluga przybrała tego roku, tedy cyfry dają wszelką nadzieję, że się ważny ten zakład powiedzie. W morskiej kąpieli Scheveningen pod Hagą brano w tym roku w ogóle 13.254 wielkich, a 6749 małych kąpieli na otwartem morzu, przytem 2329 kąpieli studziennych i zlewanych, razem 22.332 kąpieli. Z 806 gości kąpielowych w lecie tego roku w Wick na północno-fryzyjskiej wyspie Fer było tylko 40 z Danii, 87 z księstwa Szlezwigu, 44 z Holsztynu, 302 z Hamburga, a 292 z innych krajów niemieckich. — Wychodźtwo sił roboczych z Holandyi do Ameryki północnej, Ameryki południowej i Afryki południowej było od kilku lat znaczne. W ostatnich latach posłała Holandya bardzo wiele chłopców i młodych dziewcząt na służbę do Przylądka dobrej nadziei. Na otrzymane zapytanie od przynależnej komisyi posłano 23. października na nowo z Rotterdamu 80 całkiem młodych emigrantów okrętem „Bulgersteyn“ do Przylądka dobrej nadziei. Z tymi odpłynęło także 50 innych osób w nadziei polepszenia swego losu. Między temi ostatniemi było wielu ojców familii, po większej części rzemieślnicy i najemnicy. — Według ostatnich wiadomości z holenderskich Indyi zachodnich nie dopisał tego roku z powodu posuchy zbiór kukurudzy, natomiast koszenila wypadła dość pomyślnie. Ubolewają, że w Curaçao nie rzucono się mocniej do uprawy koszenili. Holenderska wyspa Aruba przewyższyła w tym względzie Curaçao. Przeszłego roku zebrano w Arubie więcej niż 10.000 funtów koszenili. W Bonaire Arubie i Curaçao zebrano razem około 16.000 funtów,

Zeszyt listopadowy **Dodatku miesięcznego** do „**Czasu**“ zawiera następujące przedmioty:

I O kwestyi zag:ód włościańskich i jej zastosowaniu w zachodnich prowincyach cesarstwa rosyjskiego, przez Z. Starżę.
II. Zapiski ornitologiczne (VIII.) przez Kazimierza hr. Wodzickiego.
III. Olevano, wspomnienie z podróży, przez Władysława Kulczyckiego.
IV. Początek drugiej części dziejów urodzonego Jana Dęboroga, przez Władysława Syrokomlę.
V. Szczotka do zamiatania, obrazek tegoczesny (dokończenie), przez Aleksandra Moroza.
VI. Przegląd piśmiennictwa, przez Lucyana Siemieńskiego.
VII. Anglia i Rosya, przez Maurycego Manna.
VIII. Kronika: z Krakowa — korespondencye: z Poznania — z Berlina — z Paryża — z Londynu — z Rzymu.
IX. Gazetka literacka.

Trzy zeszyty **Dodatku miesięcznego** stanowią tom jeden. Zeszyt listopadowy jest zeszytem trzydziestym piątym roku trzeciego, a drugim tomu dwunastego.

Zeszyt następny wyjdzie dnia 31go grudnia zawsze w objętości zapowiedzianej przy ogłoszeniu, 12 do 15 arkuszy druku.

Rozmaitości nr. 49.

przy dzisiejszej Gazecie zawiera:

I. Wacław Rzewuski, Wojewoda podolski, poźniej Hetman w. k. kasztelan krakowski, (dokoń.) przez Placyda Szczep.
II. Zbiory archiwalne. Zamojska gmina żydowska zapisuje akademii zamojskiej sześć tysięcy złotych polskich za czynszem wykupnym.
III. Amerykańska wyprawa na morza chińskie, japeńskie i ochockie.
IV. Bobrowicza uzupełnienia do herbarza Niesieckiego.
V. Leopolda Ranke historya Anglii w 16. i 17tym stoleciu.
VI. Drugi tom pamiętników Guizota.
VII. Dziewiąty zeszyt Dr. Pettermana. Wiadomości z dziedziny geografii.
VIII. Polskie dzieła w zawodzie technicznym.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.